

Programma Economie en vrije tijdsbesteding

Inleiding Programma Economie en vrije tijdsbesteding

Inleiding

In het programma Economie en vrije tijdsbesteding wordt gewerkt aan economische opgaven en aan opgaven rond vrijetijdsbesteding. Het werkprogramma omvat twee programmalijnen.

1. Versterken werkgelegenheid met de doelenboom economie en werkgelegenheid.
2. Meedoen met de doelenboom cultuur en recreatie & toerisme en de doelenboom sport.

Voor dit programma was 2020 een intensief jaar als gevolg van corona. Binnen beide programmalijnen ontstond er een verschuiving in werkzaamheden. De werkzaamheden binnen de domeinen sport, cultuur, economie en detailhandel, recreatie en toerisme stonden voornamelijk in het teken van het informeren en bijstaan van verenigingen, stichtingen, ondernemers en de diverse andere stakeholders. Met name over de te nemen coronamaatregelen en de consequenties daarvan. Ook het inventariseren van knelpunten en hen allen ondersteunen en faciliteren bij het aanvragen van compensatie(regelingen) van het Rijk. Daarnaast is er ook volop geïnterviewd waar de gemeente desgewenst moest en kon bijdragen in zowel financiële zin danwel aanpassing van beleid.

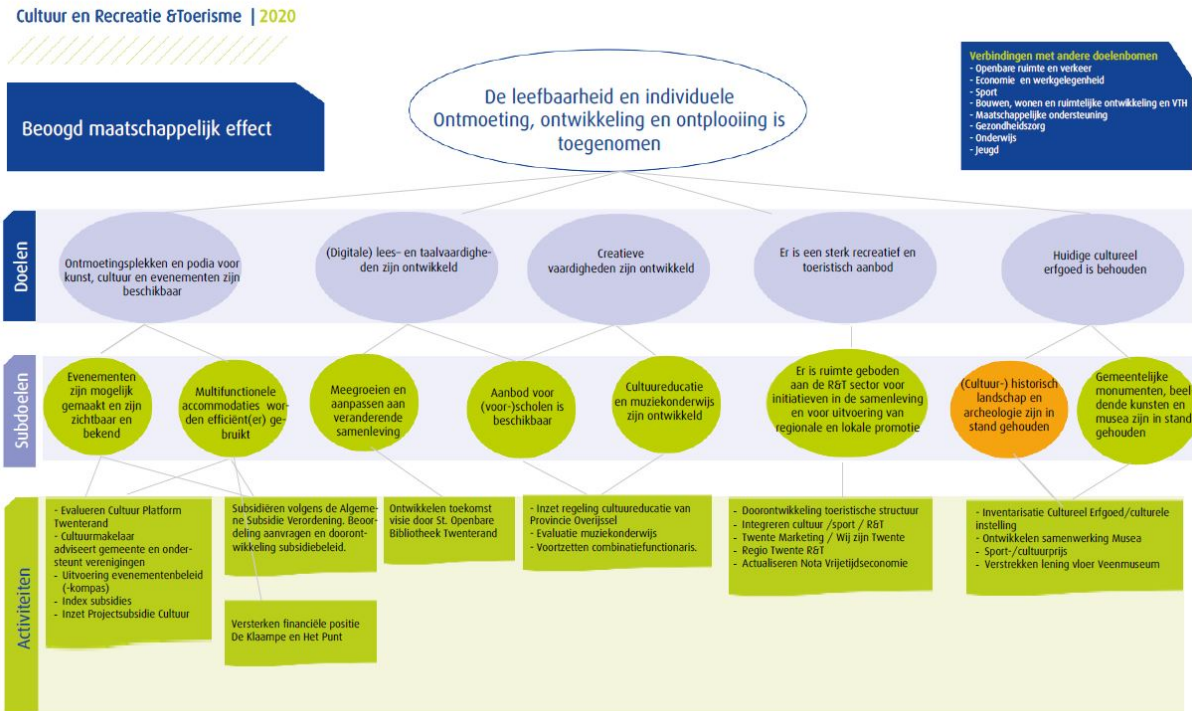
Dit heeft helaas er toe geleid dat we niet altijd de beoogde (beleids)doelen hebben bereikt. Het heeft wel gezorgd voor een nog intensievere en betere samenwerking tussen de gemeente en partijen (onderling). Daarnaast is in 2020 ook de (wils)kracht en creativiteit van onze verenigingen, stichtingen, ondernemers en stakeholders duidelijk naar voren gekomen. Daar waar mogelijk heeft de gemeente dit gefaciliteerd. De bonnenactie binnen de detailhandelssector, deels gefinancierd vanuit het crisisarrangement is hier een mooi voorbeeld van.

Een mijlpaal binnen dit programma was het besluit van de raad om in te stemmen met de bouw van een nieuw zwembad.

Ook is er gewerkt aan de centrumplannen voor Vriezenveen en Vroomshoop.

Doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme

Doelenboom

Beoogd maatschappelijk effect: De leefbaarheid en individuele ontmoeting, ontwikkeling en ontplooiing is toegenomen

Doel: Ontmoetingsplekken en podia voor kunst, cultuur en evenementen zijn beschikbaar

Hieronder wordt verstaan fysieke ontmoetingsplekken zoals CCK2, De Klaampe, Het Punt en dergelijke, maar ook digitale ontmoetingsplekken.

Doel: (Digitale) lees- en taalvaardigheden zijn ontwikkeld

Hieronder wordt verstaan lectuur, literatuur, maar ook digitale media en dergelijke.

Doel: Creatieve vaardigheden zijn ontwikkeld

Cultuureducatie: alle vormen van educatie waarbij cultuur als doel of middel wordt ingezet, zowel actief, receptief en reflectief. Cultuuruitingen kunnen een middel zijn om andere leergebieden te ondersteunen, zoals geschiedenis, aardrijkskunde, maatschappijleer, economie of wiskunde.

Doel: Er is een sterk recreatief en toeristisch aanbod

Recreatief en toeristisch aanbod bevat verblijfsrecreatie maar ook de dagrecreatieve voorzieningen.

Doel: Huidig Cultureel erfgoed is behouden

Cultureel erfgoed: sporen uit het verleden in het heden, die zichtbaar en tastbaar aanwezig zijn. Dat kunnen voorwerpen zijn in musea, archeologische vondsten, archieven, monumenten en landschappen (materieel), maar ook de daaraan verbonden gebruiken, verhalen en gewoonten (immaterieel). De monumentenlijst is opgenomen in de Welstandsnota Twenterand.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Evenementen zijn mogelijk gemaakt en zijn zichtbaar en bekend

Het faciliteren van evenementen door o.a. het afgeven van vergunningen en afstemming met betrokkenen. Daarnaast is er gezamenlijk een breed en gestructureerd activiteitenprogramma opgezet van verschillende organisaties uit de vrijetijdseconomie.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Extra middelen projectsubsidies cultuur**

Voor 2020 is een extra bijdrage van € 7.000 beschikbaar gesteld voor de projectsubsidie Cultuur zodat het platform haar activiteiten kan voortzetten. Projectsubsidies stimuleren het werkveld om experimenten aan te gaan en om zich verder door te ontwikkelen. Zo is er in 2020 actief ingezet op binnenschoolse cultuureducatie en hebben diverse festivals geld gekregen om hun publieksbereik te vergroten. Zijn via welzijnswerk de eerste stappen gezet om Twenteranders deel te laten nemen aan cultuur en zijn we met musea in gesprek gegaan over hun rol in maatschappelijke vraagstukken.

- **Index subsidies**

Vanaf 2020 is voor de subsidies een hoger inflatiepercentage geraamd, een inflatie van 3,4%. Dit heeft o.a. te maken met de verplichte CAO-wijzigingen voor grote professionele instellingen. Naast deze verhoging is het subsidieplafond in 2020 met € 250.000 verlaagd. Dit conform het genomen besluit in de Kadernota 2020.

- **Subsidiëren volgens de Algemene SubsidieVerordening. Beoordeling aanvragen en doorontwikkeling subsidiebeleid.**

In 2020 is de actualisatie van het subsidiebeleid voorbereid en uitgevraagd. In 2021 wordt dit verder uitgewerkt.

- **Uitvoering evenementenbeleid**

In 2019 is het evenementenkompas opgesteld en in de begroting van 2020 is budget beschikbaar gesteld voor de uitvoering. Door corona konden er geen evenementen worden georganiseerd. De afronding, vaststelling en uitvoering van het evenementenbeleid is hierdoor uitgesteld.

Subdoel: Multifunctionele accommodaties worden efficiënt (er) gebruikt

Het betreft de volgende accommodaties: Kulturhus De Klaampe Westerhaar, Het Punt Vroomshoop, Dorpshuizen en overige podia voor cultuur

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Versterken financiële positie De Klaampe en Het Punt**

Het Punt en De Klaampe hebben eenmalig extra bijdragen ontvangen van jaarlijks respectievelijk €100.000,- en €35.000,-. Daarmee is het gelukt de jaarlijkse exploitatie min of meer in evenwicht te brengen. Bij de begrotingsbehandeling 2021 is dit structureel geregeld.

Subdoel: Meegroeien en aanpassen aan de veranderende samenleving

De ontwikkeling van de (digitale) lees—en taalvaardigheden en creatieve vaardigheden.

Subdoel: Aanbod voor (voor-)scholen is beschikbaar

Subdoel: Cultuureducatie en muziekonderwijs zijn ontwikkeld

Twenterand heeft een cultuurklapper waarin culturele activiteiten zijn opgenomen die basisscholen kunnen inkopen. Muziekonderwijs wordt gegeven door de plaatselijke muziekverenigingen. De gemeente bekostigt muziekonderwijs voor jeugdleerlingen op basis van een maximale subsidie.

Subdoel: Er is ruimte geboden aan de R&T sector voor initiatieven in de samenleving en voor uitvoering van regionale en lokale promotie

Voor plannen in de R&T-sector wordt gekeken welke mogelijkheden er zijn om ze te realiseren. Regionale promotie wordt uitgevoerd op Twentse schaal. Lokale promotie wordt vanaf 2020 opgepakt en enthousiast uitgevoerd door Gastvrij Twenterand.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Actualiseren en doorontwikkelen Nota Vrijtijdseconomie**

Als volgende stap in de doorontwikkeling van de toeristische structuur in Twenterand moet de nota vrijtijdseconomie 2013-2020 worden geactualiseerd. De integratie met nota cultuur & evenementennota zijn hiervoor belangrijke doelen. Ook de koppeling met de nieuwe netwerkorganisatie Gastvrij Twenterand moet hierin worden meegenomen. In 2020 is, door andere prioriteiten, de nota Vrijtijdseconomie niet geactualiseerd. Dit zal in 2021 worden opgepakt.

Subdoel: Cultuurhistorisch landschap en archeologie zijn in stand gehouden

Het is wettelijk verplicht om bouwaanvragen te toetsen op archeologische waarden. We hebben met Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) een samenwerkingsovereenkomst gesloten over het wederopbouwgebied.

Subdoel: Gemeentelijke monumenten, beeldende kunst en musea zijn in stand gehouden

Het gaat om de volgende musea: Museum Oud Vriezenveen, Veenmuseum, Peddemorsboerderij en het Middendorpshuis. Zowel landelijke als gemeentelijke monumenten zijn opgenomen in de welstandsnota, zie www.twenterand.nl.

Wat hebben we daarvoor gedaan

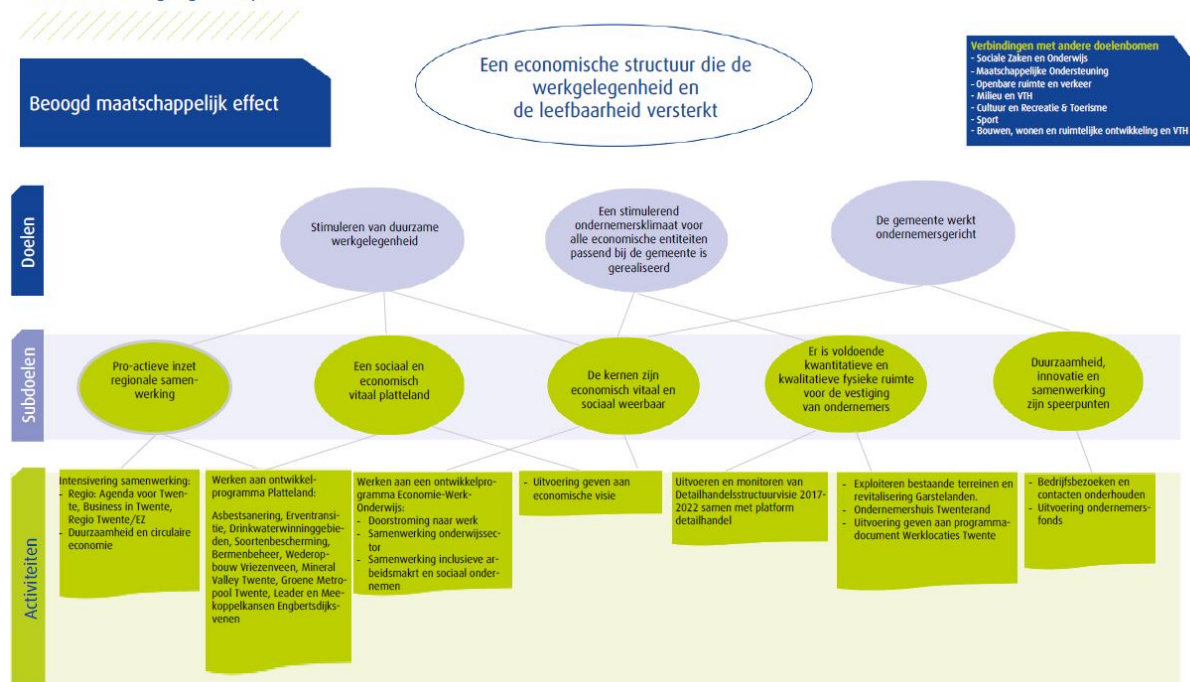
- **Verstrekken lening vloer Veenmuseum**

De gemeente Twenterand en het Veenmuseum hebben in 2020 een overeenkomst ondertekend over een renteloze lening van maximaal € 15.000 voor de vloer van het museum.

Doelenboom Economie en werkgelegenheid

Doelenboom

Economie en Werkgelegenheid | 2020

Beoogd maatschappelijk effect: Een economische structuur die de werkgelegenheid en de leefbaarheid versterkt

Doel: Stimuleren van duurzame werkgelegenheid

Samen met sociale domein de werkgelegenheid in Twenterand stimuleren en nog meer de verbinding te zoeken tussen economie, een inclusieve arbeidsmarkt en arbeidsparticipatie.

Doel: Een stimulerend ondernemersklimaat voor alle economische entiteiten passend bij de gemeente is gerealiseerd

Economische entiteiten betreffen alle ondernemersvormen, zowel commerciële als niet-commerciële bedrijven. Met passend bij de gemeente wordt bedoeld dat het past bij de wensen die de ondernemer in Twenterand heeft.

Doel: De gemeente werkt ondernemersgericht

Dit betekent actief informatie/kennis/ervaringen en dergelijke ophalen bij en delen met ondernemers ten behoeve van (beleids)ontwikkeling.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Pro-actieve inzet regionale samenwerking

De bestuurlijk en ambtelijke samenwerking met de partners in de regio zodanig maken dat de lokale doelen en regionale doelen explicieter en inzichtelijker voor de gemeenteraad en inwoners van Twenterand zijn.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Intensivering samenwerking**

Door corona was de regionale samenwerking en het netwerken in de regio bijna niet mogelijk. Op specifieke thema's is er intensief contact geweest. De transitie van de Regio Twente vergde in 2020

veel afstemming in de regio. Ook is er veel afstemming geweest over de crisisarrangementen van de Provincie Overijssel.

Subdoel: Een sociaal en economisch vitaal platteland

Het platteland betreft het buitengebied (alle inwoners en erven buiten de kernen) van Twenterand.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Werken aan ontwikkelprogramma Platteland met een samenhangend pakket aan mogelijkheden voor de bevordering van vitaliteit**
Door vertrek van een collega is de capaciteit op het platteland beperkt en daardoor is in 2020 relatief weinig uitgevoerd voor het sociaal en economisch vitaal platteland. Een aantal thema's zijn wel opgepakt: De erfcoaches hebben gesprekken gevoerd met ondernemers in het buitengebied. Daarnaast zijn we bestuurlijk en ambtelijk betrokken bij de Groene Metropool Twente, Mineral Valley en bij het IBP Vitaal Platteland. Tevens zijn er leaderinitiatieven tot uitvoering gekomen.

Subdoel: De kernen zijn economisch vitaal en sociaal weerbaar

Het behouden van de aanwezige en faciliteren van nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid en tegelijkertijd het versterken en toekomstbestendig maken van de werkgelegenheidsstructuur, waarbij ondernemerschap optimaal wordt gestimuleerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Werken aan ontwikkelprogramma Economie-Werk-Onderwijs**
In 2020 is het project Sterk Techniek Onderwijs van start gegaan waarbij de samenwerking tussen onderwijs en het bedrijfsleven in Twenterand en daar buiten is geïntensiveerd.

Subdoel: Er is voldoende kwantitatieve en kwalitatieve fysieke ruimte voor de huisvesting van ondernemers aanwezig

Met kwantitatief fysieke ruimte wordt bedoeld dat er voldoende vestigingsmogelijkheden voor bedrijven zijn. Met kwalitatieve fysieke ruimte bedoelen we dat de vraag van ondernemers aansluit bij het beschikbare aanbod en de benodigde voorzieningen, bijv. glasvezel.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Exploiteren bestaande terreinen en revitalisering Garstelanden.**
De revitalisering van Garstelanden is in 2020 niet opgepakt. Samen met ondernemers moet worden gekeken en gewerkt aan het bedrijventerrein. Door corona was het niet gewenst om met groepen ondernemers in gesprek te gaan. Aan de uitbreiding van bedrijventerrein Garstelanden is gewerkt. Gezien de ligging nabij het Natura 2000 gebied Engbertsdijkvenen moesten er nieuwe berekeningen en beoordelingen worden uitgevoerd. Dit heeft het proces vertraagd. De eerste kavels op bedrijventerrein Oosterweilanden zijn verkocht. Er is veel vraag naar. Ook is het Strategisch Plan Bedrijventerreinen opgesteld.

Subdoel: Duurzaamheid, innovatie en samenwerking zijn speerpunten

Vanuit de nieuwe rol van de gemeente als facilitator / regisseur wordt vooral ingezet op duurzaamheid, innovatie en samenwerking.

Wat hebben we daarvoor gedaan

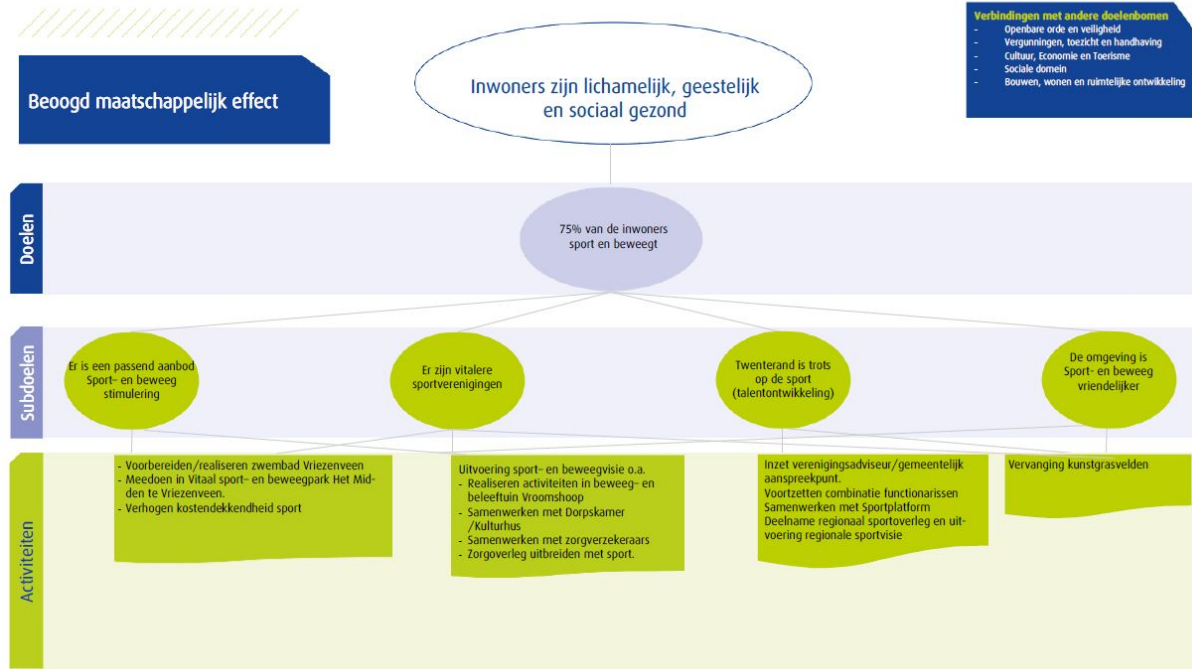
- **Bedrijfsbezoeken en contacten onderhouden**

Door corona hadden ondernemers hun handen vol aan het goed runnen van hun eigen bedrijf. Kennissessies over duurzaamheid of andere innovatieve onderwerpen hebben nauwelijks plaats gevonden. In de detailhandelsector heeft de corona de urgentie gecreëerd om meer samen te werken, hier heeft de gemeente in gefaciliteerd. Ook heeft de gemeente meegedaan aan een haalbaarheidsonderzoek naar flexibiliteitsoplossingen in het elektriciteitsnet. Daarnaast heeft de gemeente de Dag van de Ondernemer georganiseerd via een online bijeenkomst. Waar mogelijk en gewenst zijn fysieke overlegstructuren zoveel mogelijk omgezet naar digitale overleggen om met elkaar in gesprek te blijven.

Doelenboom Sport

Doelenboom

Sport | 2020

Beoogd maatschappelijk effect: Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond

Doel: 75% van de inwoners sport en beweegt

Hoe vitaler iemand is, hoe groter de kans dat diegene kan deelnemen in de maatschappij en zelfstandig thuis kan blijven wonen.

De rijksoverheid streeft in het kader van het Olympisch Plan 2028 naar een samenleving waarin minimaal 75% van de Nederlanders uit alle lagen van de bevolking regelmatig aan sport en bewegen doet. Ook in Twenterand hebben wij deze ambitie. De onderzoeken naar deelname worden uitgevoerd door Sportservice Overijssel. De metingen uit 2016 laten het volgende beeld zien:

	Sportdeelname Ned.	Norm gezond bewegen
4-18 jaar	75%	7%
19-65 jaar	46%	59%
65+	33%	68%

Het streven is om in deze collegeperiode 75% van de inwoners te laten sporten en bewegen. Dat houdt in dat met name op de doelgroep vanaf 19 jaar ingezet wordt.

Wat hebben we bereikt

Subdoel: Er is een passend aanbod sport- en beweegstimulering

Samen met sport- en beweegaanbieders een passend kwalitatief aanbod aanbieden, met specifieke aandacht voor jeugd, senioren, mensen met een beperking en kwetsbare groepen.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Meedoen in Vitaal sport- en beweegpark Het Midden te Vriezenveen**
In 2020 is verder gesproken over de invulling van een Vitaal Sportpark Het Midden. Door corona is het overleg gestopt.
- **Vorbereiden / realiseren zwembad Vriezenveen**
In 2020 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over de realisatie van het zwembad. In 2021 zal het besluit verder worden uitgewerkt tot een concreet plan voor het zwembad in Vriezenveen.

Subdoel: Er zijn vitalere sportverenigingen

De maatschappelijke rol en betrokkenheid van sportverenigingen vergroten en versterken door de samenwerking te bevorderen met andere sportverenigingen en organisaties.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Uitvoering sport- en bewegvisie o.a.**
Door corona en de gevolgen en wijzigingen voor de sportverenigingen is in 2020 geen tijd besteed aan de uitvoering van de sport- en bewegvisie.
- **Verhogen kostendekkendheid Sport**
De gemeenteraad heeft besloten om de kostendekkendheid op sport te verhogen. De gemeente heeft beperkte mogelijkheden om op korte termijn de kostendekkendheid te verhogen. De voorgestelde bezuiniging is niet volledig realiseerbaar. Door meerjarige afspraken en verhogen van tarieven wordt de relatie met verenigingen niet onder druk gezet en toch deels voldaan het genomen besluit. Het financiële effect van het deels terugdraaien van de taakstelling kostendekkendheid zijn conform het genomen besluit in de Kadernota 2020 verwerkt in de Programmabegroting 2020. Eind 2020 heeft het college besloten om de tarieven voor alle sportverenigingen in 2021 te bevriezen in verband met de gevolgen van corona. Hierdoor wordt tariefsverhoging een jaar opgeschoven. De gemiste inkomsten worden verwerkt in de Berap 2021 en de begrotingsbehandeling van 2022.

Subdoel: Twenterand is trots op de sport (talentontwikkeling)

Faciliteren van sportevenementen om de publieke waarde voor de promotie van sport en bewegen volop te benutten

Subdoel: De omgeving is sport- en beweegvriendelijker

Het in standhouden van een kwalitatief goede basisinfrastructuur van gemeentelijke sport- en beweegaccommodaties voor het sporten, spelen en bewegen door de inwoners van Twenterand.

Wat hebben we daarvoor gedaan

- **Vervanging kunstgrasvelden**
De aanbesteding voor vervanging van de vier kunstgrasvelden heeft in 2020 plaatsgevonden. De kunstgrasvelden van Deto Vriezenveen en Vroomshoopse Boys in Vroomshoop zijn inmiddels vervangen. Conform afspraak worden in 2021 de kunstgrasvelden van DOS '37 en V.V. Den Ham vervangen.

Wat heeft het gekost

Overzicht baten en lasten Economie en vrije tijdsbesteding

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in boekjaar
<u>Doelenboom cultuur en recreatie en toerisme</u>				
Lasten	2.033.898	2.054.229	1.957.620	231.237
Baten	-387.406	-376.464	-351.714	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	1.646.493	1.677.765	1.605.906	231.237
<u>Doelenboom economie en werkgelegenheid</u>				
Lasten	1.444.405	1.811.342	1.786.322	29.594
Baten	-40.037	-31.432	-31.432	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	1.404.368	1.779.910	1.754.890	29.594
<u>Doelenboom sport</u>				
Lasten	2.042.526	2.879.232	2.797.235	0
Baten	-610.283	-556.634	-545.634	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	1.432.243	2.322.598	2.251.601	0
Totaal programma lasten	5.520.829	6.744.803	6.541.177	260.831
Totaal programma baten	-1.037.726	-964.530	-928.780	0
<u>Totaal saldo van baten en lasten</u>	4.483.104	5.780.273	5.612.397	260.831
Mutaties reserves db cultuur en recreatie en toerisme	-379.244	-419.339	-365.993	-231.237
Mutaties reserves db economie en werkgelegenheid	-283.013	-380.000	-380.000	-29.594
Mutaties reserves db sport	-366.378	-1.142.677	-1.129.752	0
Totaal mutatie reserves	-1.028.635	-1.942.016	-1.875.745	-260.831
<u>Geraamd resultaat</u>	3.454.469	3.838.257	3.736.652	0
<i>gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten</i>	-1.297.169			

Wat heeft het gekost

Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten op programma 3 is € 1.297.169 lager dan geraamd. Dit verschil wordt onder andere veroorzaakt door onderstaande gegevens.

- Het product 'stimulering economie' laat een voordeel zien van € 313.150. Dit wordt onder andere veroorzaakt door het niet uitvoeren van de Revitalisering van Garstelanden (geraamd € 150.000). Dit wordt samen opgepakt met de uitbreiding van bedrijventerrein Garstelanden. Deze uitbreiding duurt langer i.v.m. stikstofberekeningen. In verband met corona, waardoor gesprekken met de ondernemers van Garstelanden niet door konden gaan, wordt de revitalisering doorgeschoven naar 2021. Deze kosten komen ten laste van de reserve, dus er is ook geen onttrekking uit de reserve gedaan in 2020. Daarnaast zijn vrijvallende middelen van Agenda van Twente ad. € 694.147 door de Regio uitgekeerd aan de 14 gemeenten. Voor Twenterand betekende dit een eenmalige bijdrage (voordeel) van € 37.300. De uitgaven voor de Agenda van Twente van € 253.400 zijn ten laste van de reserve

gebracht. Voor de Agenda van Twente projecten (geraamd € 25.000) is dit jaar niets uitgegeven, dus ook geen onttrekking uit de reserve. Op kapitaallasten is een voordeel van € 75.000 door een lagere rente.

- Het product 'sporthal de Stamper' laat een voordeel zien van € 194.300. Dit wordt onder andere veroorzaakt door minder uitgaven meerjarig onderhoud van € 235.000. De kosten voor meerjarig onderhoud worden gedekt uit de reserve 'onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken', de onttrekking uit deze reserve is eveneens lager dan geraamd. Dit onderhoud wordt uitgevoerd in 2021.
- Het product 'zwembad de Stamper' laat een voordeel zien van € 576.700. Dit wordt onder andere veroorzaakt door minder uitgaven meerjarig onderhoud van € 647.000. De kosten voor meerjarig onderhoud worden gedekt uit de reserve 'onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken', de onttrekking uit deze reserve is eveneens lager dan geraamd. In verband met komst nieuwe zwembad wordt alleen het meest noodzakelijke onderhoud opgepakt. Vanuit de reserve 'onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken' wordt te zijner tijd een bijdrage gedaan ten behoeve van het nieuwe zwembad. De entree opbrengsten als gevolg van corona zijn € 71.000 lager dan geraamd. Zover nu bekend, wordt eind maart 2021 de regeling voor tegemoetkoming zwembaden bekend gemaakt. Een aanvraag voor deze tegemoetkoming zal in 2021 dan ook plaats vinden.
- De btw van sport wordt sinds een aantal jaren op het product geboekt. Voorheen was dit niet het geval, maar door gewijzigde regelgeving werkt de btw kostenverhogend voor de sport. De meerkosten in verband met het niet kunnen terugvragen van de btw op sport worden (gedeeltelijk) gedekt door de zogenoemde SPUK-bijdrage. Deze bedraagt in 2020 € 157.600 en was niet geraamd.
- Onderstaande posten zijn in 2020 onderschreden, omdat de kosten in 2021 gemaakt worden. Deze posten worden hier apart benoemd, aangezien de budgetten niet overgeheveld worden naar 2021, waardoor dit tot een overschrijding zou kunnen leiden in 2021. Als verklaring kan dan worden verwezen naar dit jaarverslag.

2020

Werkbudget economie, ondernemersfonds € 20.000